

3.Осыка А.П. Экономические и организационно-правовые проблемы инновационной деятельности. – Донецк: ИЭПИ НАН Украины, 1999. – 368 с.

4.Петров А.Н. Методология выработки стратегии развития предприятия. – СПб: СПбУЭФ, 1992. – 127 с.

5.Управление организацией / Под ред. А.Г.Поршнева, З.П.Румянцевой, Н.А.Саломатина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА - М, 1998. – 669 с.

Получено 14.12.2006

УДК 658.589

З.І.МАГАМЕДЕМІНОВА, канд. екон. наук

Національний фармацевтичний університет, м.Харків

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядається оцінка інноваційної позиції промислового підприємства на основі формалізації факторів зовнішнього середовища.

Роль інноваційної діяльності як вирішального фактора підвищення ефективності виробництва, забезпечення стабільного економічного росту постійно зростає і в сучасних умовах для промислових підприємств є пріоритетним напрямком. В умовах зростаючої зовнішньої і внутрішньої конкуренції інновації, зокрема, нові ідеї і продукти, прогресивні технології та організаційні рішення значною мірою визначають успіх підприємницької діяльності, забезпечують виживаність і фінансову стабілізацію підприємств.

Важливість дослідження інноваційної діяльності підкреслюється більшістю вчених-економістів, що займаються проблемами науково-технічного прогресу [1, 2, 4, 6].

У системі економічного потенціалу підприємства пріоритетне значення належить інноваційному потенціалу, який є стратегічним критерієм ефективності функціонування підприємства, його результатуючої складової [3].

Для управління інноваційною діяльністю важливо розглядати інноваційний потенціал підприємства в процесі функціонування його в зовнішньому середовищі, при цьому може бути виявлена інноваційна позиція підприємства.

Для аналізу загального характеру інноваційної позиції підприємства можна запропонувати побудову профілю використання можливостей для різних видів інноваційної діяльності (табл.1). На основі даного профілю доцільно проводити оцінку використання тих або інших можливостей, наданих навколишнім середовищем.

Розвиток підприємства відбувається за рахунок своєчасної й правильної реакції на зміни зовнішнього середовища, так званого інноваційного клімату, і тому носить стратегічний характер.

Таблиця 1 – Профілі інноваційної позиції підприємства

Види інноваційної діяльності	Використання можливостей				
	ні	слабке	середнє	добре	високе
1. Захист інтелектуальної власності в Україні					
2. Патентний пошук					
3. Патентування за рубежом					
4. Сертифікація продукції					
5. Інформаційне забезпечення інновацій					
6. Участь у виставках					
7. Вивчення ринку (маркетинг)					
8. Пошук інвесторів					
9. Випуск досвідної партії	Не застосуємо через характер продукції				
10. Виробництво інноваційної продукції					
11. Реалізація інноваційної продукції	На основі замовлень				

У структурі зовнішнього середовища можна виділити дві структурні складові, сприятливі або протидіючі досягненням цілей підприємства:

- макросередовище: політична, соціальна, природно-кліматична, географічна, ринок технологій, законодавча база, можливості доступу до інформації, податковий й інвестиційний клімат;
- мікросередовище: інвестиційні, сировинні й трудові ресурси, конкуренція, зв'язки з партнерами, споживачами й постачальниками, характер впливу на виробництво органів місцевих органів влади.

У процесі управління інноваційною діяльністю промислового підприємства необхідно знаходити оптимальне співвідношення між наступними параметрами:

- 1) характеристики проекту (тривалість, вартість, необхідні ресурси, характеристики майбутньої інновації);
- 2) наявний промисловий потенціал підприємства;
- 3) фактори зовнішнього середовища (попит, латентні потреби, рівень існуючої конкуренції, можливий рівень майбутньої конкуренції, інвестиційний клімат, податковий режим, політичний клімат, включаючи пільги підприємствам новаторам, митну політику, обмінний курс валют, сценарії інфляції та ін..).

Тому очевидно, що повний математичний опис інноваційної роботи зробити неможливо. Проте, подання очікуваної реальності у вигляді моделей можливих майбутніх позицій і стратегій підприємства на основі динамічних методів імітаційного моделювання може широко використовувати на практиці завдяки розвитку інформаційних технологій та обчислювальної техніки.

Враховуючи, що інноваційна діяльність характеризується вели-

кою невизначеністю, спрогнозувати конкретний стан навколишнього середовища з безліччю взаємовиключних станів (S_j) є дуже складним завданням. При цьому необхідно вибрати оптимальну конструкцію інноваційного проекту (P_i) з безлічі.

Інноваційна позиція підприємства на ринку визначається в першу чергу наявністю попиту на вироблену ним продукцію, а також рівнем конкуренції, тому в якості оцінної функції, яка характеризує можливості заняття потенційної інноваційної позиції, можна запропонувати наступну, чисельник якої характеризує потенціал ринку (E_i):

$$E_i = \frac{D_i + D_{di} - K_i - K_{di}}{C_i}, \quad (1)$$

де C_i – витрати на інноваційний проект i -ї конструкції; D_i – місткість ринку, тис. грн.; D_{di} – додаткова місткість ринку в результаті відкриття латентних потреб, тис. грн.; K_i – обсяг продажів аналогічної продукції конкурентами, тис. грн.; K_{di} – обсяг продажів конкурентів, які з'являться на ринку в момент появи на ньому інноваційної продукції, тис. грн.

При моделюванні в умовах невизначеності в якості основних інформаційних станів зовнішнього середовища (I_i), що робить вплив на систему, доцільно розглядати такі [5, с.283]: I_1 – розподіл апіорних ймовірностей; I_2 – розподіл ймовірностей з невідомими параметрами; I_3 – задана система переваг розподілу апіорних ймовірностей; I_4 – невідомий розподіл ймовірностей; I_5 – антагоністичні інтереси зовнішнього середовища при впливі системи; I_6 – змішаний інформаційний стан.

Розглядаючи складні взаємодії параметрів зовнішнього середовища в процесі моделювання доцільно допустити, що вони постійні в інтервалі реалізації проекту. Якщо можливо апіорно оцінити ймовірності появи станів навколишнього середовища, то як принцип оптимальності можна запропонувати використання критерію Байеса-Лапласа (BL), відповідно до якого оптимальним рішенням вважається те, для якого математичне очікування результуючої функції оптимальності досягає найбільшого можливого значення:

$$BL = \max_{P_i \in D(\bar{P})} \sum_{j=1}^m p_j E_{nj}, \quad (2)$$

де p_j – ймовірності появи станів навколишнього середовища; E_{nj} – результуюча оціночна функція.

У розгорнутому виді розглянута ситуація прийняття рішень може бути представлена у вигляді підсумкової матриці, що в остаточному підсумку зводиться до стовпця результуючої оцінної функції за умовами зовнішнього середовища, приписуваної для кожного проектного рішення (табл.2).

Таблиця 2 – Матриця інноваційних проектів

Безліч проектних рішень	Безліч можливих станів навколишнього середовища					Результуюча функція оптимальності
	S_1	...	S_j		S_m	
	P_1	...	p_j		p_m	$\sum_{j=1}^m p_j E$
P_1	E_1	...	E_j		E_m	$\sum_{j=1}^m p_j E_{1j}$
...
P_i	E_1	...	E_j		E_m	$\sum p_j E_{ij}$
...
P_n	E_1	...	E_j	...	E_m	$\sum p_j E_{nj}$

Крім цього у процесі управління інноваційною діяльністю особа, яка приймає рішення зіштовхується з більшим рівнем невизначеності навколишнього середовища й може дотримуватися наступних позицій:

- оптимістичної (вибирається найкращий із всіх варіантів);
- відносно оптимістичної (найкращий з найгірших результатів);
- нейтральної (виробляється оптимальний вибір із середніх показників);
- песимістичної.

Таким чином, залежно від обраної позиції на основі значень отриманої результуючої оцінної функції може бути вирішене завдання вибору конструкції інноваційного проекту, прийнятого для освоєння на інноваційно-активному промисловому підприємстві.

Запропонована формальна постановка загального завдання стратегічного управління є інструментом, на основі якого може вироблятися інноваційна політика в умовах складності об'єкта й зовнішнього середовища, при цьому деталі і характер можливих дій будуть залежати від конкретних завдань поточного управління.

Значний вплив факторів зовнішнього середовища на успішність реалізації інноваційного проекту спричиняється обов'язковістю включення його в набір тих, що розглядаються у ході управління промисловим підприємством.

1. Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2001 році: Послання Президента України. – К.: Офіційне видання. – 66 с.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 3 липня 2001 р. „Про невідкладні заходи щодо виводу з кризового стану науково-технологічної сфери України і створення реальних умов для переходу економіки на інноваційну модель розвитку”: Указ Президента України від 20 серпня 2001р. №640/2001 // Урядовий кур'єр. – 2001. – №153.
3. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент. – СПб.: Питер, 2000. – 208 с.
4. Василенко В.О., Шматько В.Т. Инновационный менеджмент. – К.: ЦУЛ, Фенікс, 2003. – 440 с.
5. Гамидов Г.С., Колосов В.Г., Османов Н.О. Основы инноватики и инновационной деятельности. – СПб.: Политехника, 2000. – 323 с.
6. Сухоруков А.И. Экономика та організація інноваційної діяльності. – К.: Ін-т муніципального менеджменту та бізнесу, 2001. – 184 с.

Отримано 25.01.2007

УДК 001.89.003.2 : 330.341.1 (477.53)

О.І.МАСЛАК, канд. екон. наук, В.А.ХАМАРШЕХ
Кременчуцький державний політехнічний університет

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВИХ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ РОБІТ І ЇХ ВПЛИВ НА ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ПОЛТАВСЬКОМУ РЕГІОНІ

Аналізуються проблеми фінансування наукових, науково-технічних робіт за їх джерелами, розглядається динаміка впровадження у виробництво досліджень і розробок у Полтавському регіоні за період з 2000 по 2005 рр.

Інтеграція України до світового економічного простору з високим рівнем конкуренції обумовила перехід від екстенсивної моделі вітчизняної економіки до інноваційної моделі господарювання. Інноваційна діяльність – це вид діяльності, пов'язаний з трансформацією ідей (зазвичай результатів досліджень і розробок) у новий або вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, або в новий підхід до соціальних послуг. Результатом інноваційної діяльності є нововведення, якщо новинка не виходить за межі організації, або інновація, якщо нововведення успішно комерціалізується [2]. Активізація інноваційної діяльності як у розвинених країнах, так і у країнах з трансформаційною економікою зумовлена розвитком національної інноваційної інфраструктури, яка, в свою чергу, характеризується обсягами фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.

Широкомасштабна інноваційна діяльність стосується всіх сфер існування людини. Тому без впровадження новітніх досягнень науки і техніки у виробництво не можна примножити національне багатство